

باسمه تعالی

ردیف	سؤالات	نمره
سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		
رشته: ادبیات و علوم انسانی		
ساعت شروع: ۸ صبح		
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه		
سال سوم آموزش متوسطه		
تاریخ امتحان: ۱۳۸۶ / ۶ / ۸		
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره ی تابستانی سال تحصیلی ۱۳۸۶		
اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		
۱	کم ترین مقدار شعر است .	۰/۲۵
۲	با ظهور کدام شاعر « غزل عارفانه » در ادب فارسی ، پدید آمد ؟	۰/۲۵
۳	اصلی ترین عامل موسیقی شعر چیست ؟	۰/۲۵
۴	در « مسمط » مصراع آخر هر رشته چه نام دارد ؟	۰/۲۵
۵	این نوع شعر ، مناسب ترین قالب شعری برای ثبت لحظه های کوتاه شاعرانه است ؟	۰/۲۵
۶	« نیما یوشیج » با انتشار کدام شعر ، اولین گام جدی را در راه ایجاد « شعر نو » برداشت ؟	۰/۲۵
۷	با توجه به بیت زیر به سؤالات داده شده ، پاسخ دهید : « این نان و آب و چرخ چو سیل است بی وفا من ماهی ام ، نهنگم ، عمانم آرزوست » الف) در بیت بالا چه نوع « تشبیه بلیغی » دیده می شود ؟ ب) « وجه شبه » را در « تشبیه غیر بلیغ » موجود در بیت ، مشخص کنید . پ) هر کدام از واژه های « آب » و « ماهی » کدام یک از طرفین تشبیه هستند ؟	۱
۸	در بیت « در شجاعت شیر ربانیستی در مروّت خود که داند کیستی » کدام پایه تشبیه وجود ندارد ؟	۰/۲۵
۹	در بیت زیر ، یک « تشبیه بلیغ » نشان دهید و نوع آن را بنویسید . « مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو یادم از کشته ی خویش آمد و هنگام درو»	۰/۵
۱۰	« وجه شبه » تشبیه مرکب زیر را بنویسید . « بر گل سرخ از نم ، اوفتاده لالی همچو عرق بر عذار شاهد غضبان »	۰/۵
۱۱	جمله ای بنویسید که در آن واژه ی « ماه » به صورت « استعاره ی مصرّحه » به کار رفته باشد ؟	۰/۵
۱۲	چرا در بیت زیر « کنگره ی عرش » یک اضافه ی استعاری است ؟ « تو را ز کنگره ی عرش می زنند صفیر ندانمت که در این دامگه چه افتاده است »	۰/۵
۱۳	در شعر زیر کدام واژه ها در مفهوم « استعاری » به کار رفته اند ؟ نوع استعاره های موجود را بنویسید . « آسمان تعطیل است / بادها بی کارند »	۱
۱۴	در کدام یک از عبارات زیر ، واژه ی « سرو » در مفهوم مجازی به کار رفته است ؟ چرا ؟ الف) در کنار درخت سرو ، کاج بلندی نمایان بود . ب) سرو همیشه سرسبز و باطراوت است .	۰/۷۵
« ادامه ی سؤالات در صفحه ی دوم »		

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۸ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۳۸۶ / ۶ / ۸		
دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره ی تابستانی سال تحصیلی ۱۳۸۶		اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		
ردیف	سؤالات			
۱۵	با توجه به مصراع « محتاج قصه نیست ، گرت قصد خون ماست » : الف) کدام کلمه در مفهوم « مجازی » به کار رفته است ؟ ب) « قرینه » و نوع « علاقه » ی آن را بنویسید .			
۱۶	در بیت های زیر « کنایات » را مشخص کنید و مفهوم هر « کنایه » را بنویسید . الف) پَر طاووس در اوراق مصاحف دیدم گفتم این منزلت از قدر تو می بینم بیش گفت خاموش ، که هر کس که جمالی دارد هر کجا پای نهد ، دست ندارندش پیش ب) چو بشنید بیچاره بگریست زار که ای خواجه دستم ز دامن بدار			
۱۷	در بیت « زلف او دام است و خالش دانه ی آن دام و من الف) کدام « صامت » بیش از بقیه تکرار شده است ؟ ب) نام آرایه ی ادبی حاصل از این تکرار ، چیست ؟			
۱۸	در بیت زیر « سجع » ها را بیابید و نوع آن ها را بنویسید . « من مانده ام مهجور از او ، دل خسته و رنجور از او گویی که نیشی دور از او ، در استخوانم می رود »			
۱۹	در کدام یک از بیت های زیر « موسیقایی ترین نوع جناس » دیده می شود ؟ دلیل خود را همراه با نام این نوع « جناس » و ذکر واژه های هم جنس ، بنویسید . الف) بر دوخته ام دیده چو باز از همه عالم تا دیده ی من بر رُخ زیبای تو باز است ب) شکر کند چرخ فلک ، از ملک و ملک و ملک کز کرم و بخشش او ، روشن و بخشنده شدم			
۲۰	در بیت زیر ، میان کدام کلمات آرایه ی « جناس » وجود دارد ؟ نوع هر « جناس » را بنویسید . « شرف مرد به جود است و کرامت به سجود هر که این هر دو ندارد ، عدمش به ز وجود »			
۲۱	در کدام یک از ابیات زیر ، آرایه های « اشتقاق » و « جناس » هر دو دیده می شود ؟ دلیل خود را با ذکر واژه های مورد نظر ، بنویسید . الف) سرو چمان من چرا میل چمن نمی کند همدم گل نمی شود یاد سمن نمی کند ب) صبا خاک وجود ما بدان عالی جناب انداز بُود کان شاه خوبان را نظر بر منظر اندازیم			
« ادامه ی سؤالات در صفحه ی سوم »				

باسمه تعالی

ردیف	سؤالات	نمره
سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		
رشته: ادبیات و علوم انسانی		
ساعت شروع: ۸ صبح		
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه		
سال سوم آموزش متوسطه		
تاریخ امتحان: ۱۳۸۶ / ۶ / ۸		
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره ی تابستانی سال تحصیلی ۱۳۸۶		
اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		
ردیف	سؤالات	نمره
۲۲	در کدام یک از بیت های زیر « موازنه » وجود دارد ؟ چرا ؟ الف) غلام نرگس مست تو تاجدارانند خراب باده ی لعل تو هوشیارانند ب) یاد باد آن که سر کوی توام منزل بود دیده را روشنی از خاک ذرت حاصل بود	۰/۵
۲۳	در مصراع « ما قصه ی سکندر و دارا نخوانده ایم » کدام آرایه های ادبی دیده می شود ؟	۰/۵
۲۴	میان کدام واژه ها در بیت زیر « تضاد » است ؟ « بار فراق دوستان بس که نشسته بردلم می رود و نمی رود ناقه به زیر محلم »	۰/۲۵
۲۵	در عبارت « قصه ی تلخی بود » کدام آرایه ی ادبی وجود دارد ؟ چرا ؟	۰/۵
۲۶	در شعر زیر آرایه ی « تناقض » را بیابید و دلیل خود را با ذکر واژه های « متناقض » بنویسید . « از تهی سرشار جویبار لحظه ها جاری است »	۰/۷۵
۲۷	با توجه به بیت « خانه زندان است و تنهایی ضلال هر که چون سعدی گلستانیش نیست » الف) کدام واژه « ایهام تناسب » دارد ؟ ب) معانی مختلف آن را بنویسید . پ) کلمه ی دارای « ایهام تناسب » با کدام واژه در مصراع دوم « تناسب » برقرار کرده است ؟	۱
۲۸	در بیت « آن نه زلف است و بناگوش که روز است و شب است و آن نه بالای صنوبر که درخت رطب است » الف) چه نوع « لف و نشری » در بیت دیده می شود ؟ ب) « لف دوم » و « نشر اول » را در این نوع « لف و نشر » مشخص کنید .	۰/۷۵
۲۹	در ابیات زیر ، هر یک از آرایه های « اغراق ، ترصیع ، تصدیر ، تضمین و حُسن تعلیل » را بیابید . الف) چون شمع نکورویی در رهگذر باد است طرف هنری بر بند از شمع نکورویی ب) تانه تاریک بُود سایه ی انبوه درخت زیر هر برگ ، چراغی بنهد از گلنار پ) ما برون را ننگریم و قال را مادرون را بنگریم و حال را ت) مشنوی دوست که غیر از تو مریاری هست یا شب و روز به جز فکر توام کاری هست ث) زینهار از قرین بد ، زنهار وقنا ربنا عذاب النار	۲/۵
	« موفق باشید »	جمع نمره
		۲۰

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۸ صبح
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۸ / ۶ / ۱۳۸۶	
دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره ی تابستانی سال تحصیلی ۱۳۸۶		اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی	
ردیف	راهنمای تصحیح	نمره	
۱	بیت (۰/۲۵)	۰/۲۵	
۲	سنایی (۰/۲۵)	۰/۲۵	
۳	وزن (۰/۲۵)	۰/۲۵	
۴	بند (۰/۲۵)	۰/۲۵	
۵	رباعی (۰/۲۵)	۰/۲۵	
۶	افسانه (۰/۲۵)	۰/۲۵	
۷	الف) تشبیه بلیغ اسنادی (۰/۲۵) ب) بی وفا (۰/۲۵) پ) آب ← مشبه (۰/۲۵) ماهی ← مشبه به (۰/۲۵)	۱	
۸	ادات تشبیه (۰/۲۵)	۰/۲۵	
۹	مزرع سبز فلک (یا داس مه نو) (۰/۲۵) نوع تشبیه بلیغ: اضافی (۰/۲۵)	۰/۵	
۱۰	وجه شبه: قرار گرفتن دایره ای شفاف و سفید (۰/۲۵) بر صفحه ای سرخ رنگ (۰/۲۵)	۰/۵	
۱۱	ماه سرو بالا وارد مجلس شد. (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵	
۱۲	زیرا در این استعاره، کنگره که جزئی از مشبه به (کاخ) است (۰/۲۵) به مشبه (عرش) اضافه شده است (۰/۲۵)	۰/۵	
۱۳	استعاره: آسمان (۰/۲۵) نوع استعاره: مکنیه یا کنایه (۰/۲۵) استعاره: بادها (۰/۲۵) نوع استعاره: مکنیه از نوع تشخیصی («انسان انگاری» یا «شخصیت بخشی») است. (۰/۲۵)	۱	
۱۴	در عبارت «ب» واژه ی «سرو» مجاز است. (۰/۲۵) زیرا «سرو» با «علاقه ی کلیه» (۰/۲۵) مجاز از برگ های درخت سرو است. (۰/۲۵) (یا هر توضیح درست دیگر)	۰/۷۵	
۱۵	الف) خون (۰/۲۵) ب) «قرینه» ی آن: اضافه شدن قصد به خون (۰/۲۵) و نوع علاقه ی آن «لازمیه» است (۰/۲۵)	۰/۷۵	
۱۶	الف) کنایه: هر کجا پای نهد (پای نهادن) (۰/۲۵) مفهوم کنایه: هر کجا وارد شود (وارد شدن) (۰/۲۵) کنایه: دست نداشتش پیش (دست پیش نداشتن) (۰/۲۵) مفهوم کنایه: مانع او نمی شوند (مانع نشدن) (۰/۲۵) ب) کنایه: دستم زدامن بدار (دست از دامن داشتن) (۰/۲۵) مفهوم کنایه: مرا رها کن (رها کردن) (۰/۲۵)	۱/۵	
	« ادامه در صفحه دوم »		

باسمه تعالی

ساعت شروع: ۸ صبح		رشته: ادبیات و علوم انسانی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی
تاریخ امتحان: ۱۳۸۶ / ۶ / ۸		سال سوم آموزش متوسطه	
اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره ی تابستانی سال تحصیلی ۱۳۸۶	
نمره	راهنمای تصحیح		ردیف
۰/۵	الف) صامت «د» (۰/۲۵) ب) واج آرای (نغمه ی حروف) (۰/۲۵)		۱۷
۱	سجع: «مهجور» و «رنجور» (۰/۲۵) ← نوع سجع: متوازی (۰/۲۵) سجع: «مهجور» و «دور» (یا «رنجور» و «دور») (۰/۲۵) ← نوع سجع: مطرف (۰/۲۵)		۱۸
۱	در بیت «الف» موسیقایی ترین نوع جناس وجود دارد (۰/۲۵) این نوع «جناس»، «جناس تام» نام دارد (۰/۲۵) زیرا: واژه ی «باز» در مصراع اول با واژه ی «باز» در مصراع دوم (۰/۲۵) از نظر لفظی یک سان ولی در معنی باهم متفاوت اند. (۰/۲۵) (یا واژه ی «باز» در مصراع اول به معنی «پرنده شکاری» (۰/۲۵) و در مصراع دوم به مفهوم «گشوده» (۰/۲۵) است.)		۱۹
۱	«جود» و «سجود» (یا «جود» و «وجود» (۰/۲۵) ← نوع جناس: ناقص افزایشی (۰/۲۵) «سجود» و «وجود» (۰/۲۵) ← نوع جناس: ناقص اختلافی (۰/۲۵)		۲۰
۱	در بیت «ب» آرایه های «اشتقاق» و «جناس» هر دو دیده می شود (۰/۲۵) زیرا: واژه های «نظر» و «منظر» (۰/۲۵) علاوه بر این که هم ریشه اند (۰/۲۵) تنها در یک حرف با هم اختلاف دارند) میان آنها جناس ناقص اختلافی وجود دارد (۰/۲۵)		۲۱
۰/۵	در بیت «الف» موازنه وجود دارد (۰/۲۵) زیرا: تمام واژه های دو مصراع این بیت در تقابل با یک دیگر، سجع «متوازی» ندارند. (یا به این دلیل که: در بیت «الف» سجع های «متوازی» و «متوازن» در مقابل هم، قرار گرفته اند) (۰/۲۵)		۲۲
۰/۵	مراعات نظیر، تلمیح، ایهام تناسب (ذکر دو آرایه هر کدام) (۰/۲۵)		۲۳
۰/۲۵	میان واژه های «می رود» و «نمی رود» تضاد است (۰/۲۵)		۲۴
۰/۵	حسن آمیزی (۰/۲۵) زیرا: دو حسن «شنوایی» و «چشایی» با هم آمیخته شده است (یا هر توضیح درست دیگر) (۰/۲۵)		۲۵
۰/۷۵	«از تهی سرشار» تناقض دارد (۰/۲۵) زیرا: عقلاً و منطقاً نمی توان پُر از خالی بود (۰/۲۵) چرا که، با پذیرفتن صفت «تهی» حکم به طرد صفت «سرشار» خواهیم داد (۰/۲۵) (یا هر توضیح درست دیگر)		۲۶
۱	الف) گلستان (۰/۲۵) ب) معانی مختلف آن: ۱- باغ (گلزار) (۰/۲۵) ۲- کتاب گلستان (۰/۲۵) پ) سعدی (۰/۲۵)		۲۷
۰/۷۵	الف) لف و نشر مشوش (به هم ریخته) (۰/۲۵) ب) لف دوم: بنا گوش (۰/۲۵) نشر اول: شب (۰/۲۵)		۲۸
۲/۵	الف) تصدیر (۰/۵) ت) اغراق (۰/۵)	ب) حُسن تعلیل (۰/۵) ث) تضمین (۰/۵)	۲۹
۲۰	جمع نمره «موفق باشید»		